

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลัก 4 ประการ คือ 1) ศึกษาความคิดเห็น ความต้องการ และระดับความรู้ความเข้าใจของชุมชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชน ในชุมชนประจวบคีรีขันธ์และชุมชนป่าตอง 2) ศึกษาสถานการณ์ – ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชน 3) ศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชน และ 4) ศึกษาแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชน ประชากรที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ 1) หัวหน้าครัวเรือนในชุมชนประจวบคีรีขันธ์และชุมชนป่าตอง ตำบลประจวบคีรีขันธ์ อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง 269 ครัวเรือน และ 2) นักท่องเที่ยวที่มาเยือนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นกลุ่มตัวอย่าง 202 คนเครื่องมือที่ใช้ คือแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ ประกอบการสังเกต วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน

ผลการวิจัย ปรากฏดังต่อไปนี้

1. ความคิดเห็น ความต้องการ และความรู้ความเข้าใจของชุมชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชน

- ชุมชนประจวบคีรีขันธ์ มีความเห็นว่าการประกอบการผลิตโรตีสายไหมเป็นจุดเด่นในชุมชน รองลงมาคือแหล่งโบราณสถาน/ศาสนสถาน ความคิดเห็นเพื่อให้มีการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในชุมชน ได้แก่ การกำจัดขยะมูลฝอย และมีคณะกรรมการดำเนินงาน

มีความต้องการให้ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวและต้องการร่วมขายอาหารและเครื่องดื่ม สิ่งอำนวยความสะดวกที่สำคัญ คือ การรักษาความปลอดภัย โดยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนในระดับปานกลาง

- ชุมชนป่าตอง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดเด่นของชุมชน คือ การประกอบการผลิตโรตีสายไหม และแหล่งโบราณสถาน มีความต้องการให้ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยว ต้องการมีส่วนร่วมในการขายของที่ระลึก สิ่งอำนวยความสะดวกที่สำคัญ คือ การรักษาความปลอดภัยและลานจอดรถ โดยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนในระดับปานกลาง

ผลการศึกษาศาสนาการณ์ - ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ชุมชนประจวบคีรีขันธ์มีความเห็นด้วยในระดับปานกลางทุกด้านซึ่งได้แก่ ด้านศักยภาพและสิ่งแวดล้อม ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว ด้านสวัสดิภาพและความปลอดภัย และด้านการบริหารจัดการ ในขณะที่ชุมชนป่าตองมีความเห็นด้วยในระดับน้อยทุกด้าน

ผลการศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชน พบว่า ชุมชนประจวบคีรีขันธ์ต้องการมีส่วนร่วมในระดับปานกลางทุกด้าน คือ ด้านการวางแผน การดำเนินกิจกรรม การร่วมลงทุน และการร่วมติดตามประเมินผล ส่วนชุมชนป่าตองต้องการมีส่วนร่วมระดับมากในด้าน การดำเนินกิจกรรม และร่วมวางแผน ต้องการมีส่วนร่วมระดับปานกลางในด้าน การร่วมลงทุน และร่วมติดตามประเมินผล

ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชน พบว่า นักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวด้วยตนเอง เดินทางเป็นกลุ่ม มาชมแหล่งโบราณสถาน - ประวัติศาสตร์ มีความต้องการระดับมากด้านโครงสร้างพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยวและด้านสวัสดิภาพความปลอดภัย

ผลการวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนสรุปเป็นแผนงาน 5 แผน คือ แผนงานส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชน แผนงานพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและสิ่งแวดล้อม แผนงานพัฒนาการตลาดการท่องเที่ยว แผนงานรักษาความปลอดภัยทางการท่องเที่ยว และแผนงานพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ควรส่งเสริมให้ชุมชนได้พัฒนาตนเองให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไทย - มุสลิม ควรส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมที่มีความเป็นเอกลักษณ์ หรือวัฒนธรรมวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนมุสลิมไว้ และเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักแพร่หลาย ซึ่งจะกลายเป็นผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย ควรศึกษาความพร้อมและความสามารถในการรองรับของชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว ทั้งชุมชนประจวบคีรีขันธ์ ชุมชนป่าตอง และชุมชนใกล้เคียง ควรศึกษาและพัฒนาการตลาดการท่องเที่ยวในชุมชน ศึกษาเส้นทางท่องเที่ยวทั้งทางบกและทางน้ำ และศึกษาอย่างมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อหาความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชน

The main purposes of this study were to: 1) study communities' opinions, requirement, knowledge and understanding about cultural tourism at Pratuchai and Partong; 2) investigate the situation and potential of the cultural tourist sites in the communities; 3) inquire for tourists' opinions towards the cultural tourist sites; and 4) search for guidelines on cultural tourism promotion and development. The populations were: 1) two hundred and sixty-nine heads of the families at Pratuchai and Partong in Pratuchai sub-district, Phranakhon Si Ayutthaya, and 2) two hundred and two tourists in Phranakhon Si Ayutthaya. Research instruments were employed using a questionnaire and observable interviews. Data analysis was employed using fundamental statistics.

The findings are indicated as follows:

1. Regarding communities' opinions, requirement, knowledge and understanding about cultural tourism:
 - Pratuchai indicated the prominent points in the community which were named respectively on rotee saimai production and the old and religious ruins. Opinions towards sustainable tourism were stated on eliminating garbage and pollution and appointing administering committee. They required their community to be a tourist site and intended to sell food and drinks. An important facility in the community was on taking care of security. Moderate levels were found on their knowledge and understanding about cultural tourism.
 - Partong also indicated the prominent points in the community that were named respectively on rotee saimai production and the old and religious ruins. They required their community to be a tourist site and intended to sell souvenirs. Important facilities in the community were on taking care of security and parking areas.

Moderate levels were found on their knowledge and understanding about cultural tourism.

In terms of situation and potential of the cultural tourist sites, it revealed that moderate levels of opinions were found at Pratuchai in all aspects: potential and environment, fundamental structure, activities at the tourist site, security, and management; while diminutive levels were found at Partong in all aspects.

With respect to the results on participation in arranging cultural tourism, responses indicated that moderate levels were found on Pratuchai participation in all aspects; for example planning, proceeding activities, investment, and following the feedback.

In light of the tourists' opinions towards cultural tourism management in the communities, it showed that the tourists took the trips to the ancient and historic ruins by themselves in groups, and high levels of their requirement were found on the tourist sites and security.

Results of analysis in guidelines on cultural tourism promotion and development could be concluded into five plans, namely promoting the community participation in cultural tourism, developing facilities and environment, tourism marketing development, taking care of security and cultural tourism development in the communities.

Practical suggestions were proposed to some sectors involving in tourism; for example Phranakhon Si Ayutthaya Municipality and Phranakhon Si Ayutthaya Province that the communities should be promoted to develop as Thai-Muslim cultural tourist sites. Arrangement of identical or cultural activities should be supported. Muslim community's old way of life should be supplemented and demonstrated for popularity. As a result, the communities could become well-known cultural tourist sites.

Suggestions for other research were that the communities' readiness and competence in welcoming tourists should be studied at Pratuchai, Partong, and the communities around; tourism markets in the communities ought to be investigated and developed; tourism by land and water routes should be examined; and participated studies between the communities and other sectors involved should be implemented for suitable format of cultural tourism management.